

Σ Φ Υ Ρ Ι Δ Α

ΕΝΑ «ΑΣΚΗΤΑΡΙΟ» ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΑΓΡΙΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕ ΜΕΓΑΛΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Όποιος κατάγεται από τη Βυτίνα ή μένει για λίγες μέρες εκεί και θέλει να «δοκιμάσει» τη σωματική του αντοχή θα το πραγματοποιήσει επισκεπτόμενος το παλιό «ασκηταριό» της Σφυρίδας. Βέβαια είναι κουραστική διαδρομή 1,5 με 2 ώρες ανάλογα με την ταχύτητα της πορείας, αλλά η εμπειρία και το θέαμα αξίζει την προσπάθεια. Η πορεία είναι αρκετά εντυπωσιακή, αλλά σκοπός του σημειώματος είναι η περιγραφή της τοποθεσίας και του ιστορικού παρελθόντος. Να σημειώσω «εν παρόδω» ότι η πρωτοβουλία να παρουσιάζονται στο διαδίκτυο απόψεις των Βυτινιωτών για τα αξιοθέατα του πιο προνομιούχου τόπου της Αρκαδίας, που είναι αναξιοποίητα ή χαρακτηρίζονται για το έξοχο φυσικό κάλλος, είναι αξιόλογη.

Η πρώτη «γεύση» μπαίνοντας στο «κακόρρεμα»

Η Σφυρίδα λοιπόν, ένας βράχος ψηλά στο «κακόρρεμα» μέσα σε πυκνή δασώδη περιοχή με πολλές γεωλογικές αλλοιώσεις, είναι χώρος για να θαυμάσει κανείς τι μπορεί να δημιουργήσει η φύση στο πέρασμα του χρόνου. Απότομοι κοφτοί βράχοι και στις δυο πλευρές του βαθιού φαραγγιού, που δέχεται τα νερά των πηγών και ιδιαίτερα της Σφυρίδας και συναντάει το Μυλάοντα κάτω στη «Γλογοβίτσα». Οι βράχοι αλλοιωμένοι από το χρόνο άλλοι σαθροί και άλλοι «γρανιτώδεις» δείχνουν στην επιφάνεια τους τη «γλυπτική» ικανότητα της φύσης, που με το πέρασμα του χρόνου δημιουργεί περίεργα αλλά και θαυμαστά ανάγλυφα. Η βλάστηση πυκνή, οργιαστική μπορεί να πει κανείς, αλλά και ποικίλη. Πουρνάρια, σχοίνα, σπάρτα, κέδρα αλλά και σφεντάμια, δρυς, έλατα Ιδιαίτερα, όταν μπαίνεις στο «ρέμα» της Σφυρίδας, νιώθεις τη μυρωδιά του κέδρου και της νοτισμένης γης, την οποία ενισχύει το σκιερό του χώρου με τα νερά, που βγαίνουν στη ρίζα του βράχου.

Και όταν φτάνεις μένεις έκθαμβος από το θέαμα. Ο κοφτός πανύψηλος βράχος βαθαίνει στη μέση σχηματίζοντας το μεγάλο κοίλωμα, που στεγάζεται ο ναΐσκος.

Το εσωτερικό του ναΐσκου

Μια μεγάλη σπηλιά διαμορφωμένη σε μικρό εκκλησάκι με ένα μικροσκοπικό ιερό και ελάχιστο χώρο για τους προσκυνητές. Εκεί ανεβαίνεις με αρκετά τιμμεντένια σκαλιά, μεταγενέστερη κατασκευή. Το εκκλησάκι, μετόχι του μοναστηριού της Κερνίτσας, γιορτάζει στις 23 Αυγούστου. Κάποιοι ασκητές καλόγεροι κάπου στα 1750 (χωρίς να είναι επιβεβαιωμένο) θεώρησαν κατάλληλη τη σπηλιά για απομόνωση και τη διαμόρφωσαν σε ναό. Τα τοιχώματα στολίζονται με αγιογραφίες, έργα ανώνυμων ασκητών, που πολλές από αυτές έχουν καταστραφεί από μεταγενέστερες παρεμβάσεις και από τη δημιουργία ανοιγμάτων ιδιαίτερα κατά την εποχή της επανάστασης.

Ο φοβερός βράχος που κρύβει στα σπλάχνα του την εκκλησία

Το δύσβατο και απομονωμένο του χώρου την έκανε ιδανικό καταφύγιο κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Πολλοί διωκόμενοι κατέφευγαν εκεί, διότι μακριά από οδικούς άξονες μπορούσαν να κρυφτούν αλλά και να αμυνθούν, αν ανακαλύπτονταν. Η προφορική παράδοση διασώζει πληροφορίες ότι κατά τη δύσκολη περίοδο των Ορλωφικών και μετά την αποτυχία της εξέγερσης αλλά και την απηνή καταδίωξη των εξεγερμένων από τους Τουρκαλβανούς, που εισέβαλαν στο Μωριά, στη Σφυρίδα βρήκα καταφύγιο αρκετοί αγωνιστές από τη Βυτίνα και τα γύρω χωριά.

Αλλά σπουδαίο ιστορικό ρόλο παίζει κατά τη διάρκεια της Επανάστασης. Με την έναρξη του ξεσηκωμού ο Κολοκοτρώνης οχυρώνει το μοναστήρι της Κερνίτσας, το οποίο μετατρέπει σε κέντρο εφοδιασμού, στηρίζοντας την άμυνά του στο δύσβατο της περιοχής, στη δυνατότητα διαφυγής των αγωνιστών, αν χρειαζόταν, από μυστικό πέρασμα στο βράχο του μοναστηριού και στη συγκέντρωση πολλών μελισσιών, τα οποία χρησιμοποιούσαν ως αμυντικό προπέτασμα.

Η πρώτη εισβολή του Ιμπραήμ το 1825 και μετά τη αποτυχημένη προσπάθεια να συγκρατηθεί στο διάσελο της Αλωνίσταινας, βρίσκει τη Σφυρίδα ανοχύρωτη και σφάζονται

από τους Τούρκους κάποιοι, που κατέφυγαν εκεί. Κατά τις συνεχιζόμενες επιδρομές του Ιμπραήμ και στη δεύτερη μεγάλη καταστροφική επιδρομή του 1826 αρχίζει ο ιστορικός ρόλος του «ασκηταριού» της Σφυρίδας. Ο σπουδαίος Βυτιναίος αγωνιστής Σταύρος Θεοφιλόπουλος ή Χατζησταύρος εμπειρότατος περί την οχυρωματική και μετά σύμφωνη γνώμη του Γενναίου Κολοκοτρώνη μεταφέρει το κέντρο άμυνας από το μοναστήρι της Κερνίτσας στη Σφυρίδα. (Την ενέργειά του κατακρίνει ανεξήγητα ο Φωτάκος παρόλο που απεδείχθη επιτυχής). Κέντρο άμυνας το ίδιο το μοναστήρι αλλά οχυρώνει και τις γύρω σπηλιές πλευρικά και σε βάθος, ώστε να μπορούν να δημιουργούν αντιπερισπασμό. (Ο τρόπος οχύρωσης ήταν ευφύεστατος και εμπειρότατος, αλλά χρειάζεται μεγάλη έκταση για να αναλυθεί). Το μοναστήρι άντεξε στις λυσσώδεις και οργανωμένες επιθέσεις των Αιγυπτίων και απετέλεσε κέντρο άμυνας μαζί με το μοναστήρι του Αγίου Νικολάου του Βαλτεσινίκου. Το μεγάλο πλεονέκτημα της Σφυρίδας ήταν η ύπαρξη πόσιμου νερού, που βγαίνει μέχρι σήμερα στη ρίζα του βράχου και τροφοδοτούσε άνετα τους πολιορκημένους. Το μικρό αυτό ασκηταριό με την ευφυή οχύρωση του Χατζησταύρου προσέφερε με τη σειρά του σπουδαίες υπηρεσίες στο ξεσηκωμό του γένους.

Ανεβαίνοντας τις σκάλες

Κάθεσαι στη ρίζα του βράχου να πεις νερό από αυτό που αναβλύζει και δεν το αντέχουν τα δόντια σου ακόμα και αν είναι Αύγουστος. Νομίζεις ότι βλέπεις τη σκοινένια σκάλα, που ανεβοκατέβαιναν οι κλεισμένοι αγωνιστές για να πάρουν νερό και οι Αιγύπτιοι να πυροβολούν με λύσσα από τα απέναντι βράχια. Πολλά περιστατικά σώζονται από την προφορική παράδοση σχετικά με τις άγριες συγκρούσεις της Σφυρίδας χαρακτηριστικές της αντοχής των Βυτιναίων, που υπερασπίστηκαν το χώρο αυτό.

Και όπως κάθεσαι στη μεγάλη πέτρα δίπλα στη πηγή η πανδαισία των χρωμάτων, που απλώνεται απέναντί σου αλλά και ο «ανεκκλάητος ήχος» από τόσα πετούμενα, που φωλιάζουν στο βαθύ φαράγγι, σε απομακρύνουν για λίγο από την καθημερινότητα.

Το «ασκηταριό» της Σφυρίδας, που διατηρεί ακόμα το παρθένο φυσικό τοπίο και δεν έχει υποστεί αλλοιώσεις από την «πολιτιστική» παρέμβαση της εποχής μας περιμένει τον τολμηρό περιπατητή για να του «χαϊδέψει» τις αισθήσεις, να του ξετυλίξει το θαμπωτικό φυσικό τοπίο, να τον καθηλώσει με τη θεσπέσια μουσική του νερού που κυλάει στο βάθος του φαραγγιού και των πουλιών που κρύβονται στις πυκνές φυλλωσιές, να του γνωρίσει την πρωτόγνωρη «κρυάδα» της πηγής, να τον προκαλέσει να αγγίξει το δριμύ του ελάτου και το βελούδο του σπάρτου και να αναπνεύσει φεύγοντας το άρωμα που αναδίδει η ανάμεικτη βλάστηση και ιδιαίτερα το άρωμα του κέδρου.

Η Σφυρίδα θα σε κατευοδώσει με το δικό της τρόπο προσφέροντας σου μια πρωτόγνωρη και σπάνια εμπειρία, αλλά και θα στέκει εκεί να λέει στον περίεργο επισκέπτη το ένδοξο παρελθόν της.

Π. Παπαδέλος φιλόλογος